

Natural horsemanship

“Doel is een zacht en bereidwillig paard”

Doorheen de jaren reisde de – eigenlijk Nederlandse – Mandy Jam door Europa en Amerika om kennis op te doen over natural horsemanship. Op dit moment zit ze vaak in Estland, om er jonge, onaangeraakte paarden op te leren. Maar soms vind je haar ook terug in België, waar ze graag haar kennis doorgeeft tijdens lesdagen en cursussen. Het centrale thema daarbij: natural horsemanship als filosofie, niet als methode.

TEKST & FOTO'S: SILKE NUYENS

Mandy's zoektocht begon in Engeland. Daar verbleef ze vier maanden als interne working student bij twee Parelli-instructeurs. Haar eerste opdracht: oude gewoonten afleren. Mandy: "Ik was net afgestudeerd voor mijn Master in de sociale wetenschappen, en wilde alles leren wat ik kon over natural horsemanship. Ik besepte al snel dat de gewoonten die ik had als traditionele manegeruiter me in de weg zaten. We zijn ons er niet altijd bewust van, maar velen onder ons zijn erg gewend om onze paarden vast te houden aan de voorkant, we zijn ongemerkt afhankelijk geworden van onze teugels voor onze balans en gevoel van controle op ons paard. Tijdens de eerste twee maanden van mijn stage in Engeland mocht ik daarom niet met twee teugels rijden. In plaats daarvan had ik één teugel, mijn leadrope, en daar moest ik het mee doen. Ik leerde dat je zit eigenlijk je belangrijkste en eerste hulp hoort te zijn, niet je teugels."

Hetzelfde einddoel

Na haar working studentship in Engeland verbleef Mandy een tijd in België. "Ik ben lang intern working

student geweest bij Horseman's Paradise. Daar maakte ik kennis met het gedachtegoed van Buck Brannaman en de Californische horsemanship traditie. Tegelijkertijd kreeg ik iedere dag les in het rechtrichten volgens de Academische Rijkunst. Het is in die periode dat ik de gelijkenissen begon te ontdekken tussen die twee tradities van werken met paarden. Elke grote ruiter, iedere horseman of -vrouw wil een zacht en licht paard dat mentaal 100% aanwezig is, een paard dat steeds klaarstaat om vanuit die connectie te doen wat je van hen vraagt. Het einddoel is hetzelfde: de zit is je primaire hulp, niet je teugels. Uiteindelijk moet je je paard in balans kunnen brengen zonder te veel met je teugels te hoeven doen. Natuurlijk zijn er ook verschillen in techniek, zelfs tussen de verschillende Europese klassieke dressuurtradities, maar het zijn vooral de gelijkenissen die mij interesseren."

Horsmanship als verzamelnaam

Mandy vindt het spijtig dat er vaak gedacht wordt dat Natural Horsemanship enkel gaat om de connectie met ons paard. "Horsemanship is

Er is niet één methode die voor alle paarden werkt.

HORSE & HEALTH

Als gediplomeerd coach en therapeut is Mandy lid van Horse & Health, een project dat dienstverleners uit de Vlaamse paardensector verenigt. Het doel? Paardenwelzijn verhogen door samen toe te werken naar meer kwaliteit.

Daarnaast wil Horse & Health mensen die interesse hebben in coaching of therapie met paarden, helpen bij het vinden van betrouwbare coaches en therapeuten. Het is namelijk niet altijd makkelijk om te weten wie jou - samen met zijn of haar paard - op een kundige manier kan verder helpen. Via de zoekmachine op de website www.horseandhealth.be kun je op een snelle en eenvoudige manier naast instructeurs, sportmassieurs, dierenartsen, osteopaten, gedragstherapeuten en bekappers daarom ook coaches en therapeuten met paarden terugvinden.

een term die we meestal gebruiken als verzamelnaam voor alles wat met gedrag en de mentale staat van het paard te maken heeft. De fysieke ontwikkeling of dressuurmatige opleiding van een paard beschouwen wij niet als deel van horsemanship, daarvoor moeten we dan op zoek naar een andere trainingsmethode. Ik vind dat een beperkende gedachte." In Amerika wordt er bijvoorbeeld heel anders naar horsemanship gekeken, ontdekte Mandy. "Twee jaar geleden reisde ik naar de VS. Ik had het geluk dat ik bij Mindy Bower in de leer mocht, een leerlinge van Ray Hunt en de

Mandy Jam

schoonzus van Buck Brannaman. Onder Mindy's mentorschap leerde ik voortdurend naar de mentale én fysieke staat van mijn paard te kijken. Het een bestaat niet zonder het ander, maar je offert soms tijdelijk het fysieke op voor het mentale. Het paard moet er steeds de waarde van inzien om met ons aan de slag te gaan."

Fysieke balans is ook horsemanship

Maar rechtrichten en fysieke balans horen dus geen vreemde termen te zijn wanneer er over horsemanship gesproken wordt. Mandy vertelt: "Veel mensen weten niet dat de oude horsemen in Amerika, zoals Ray Hunt, Bill & Tom Dorrance en anderen, eigenlijk verrassend veel kennis hadden van klassieke dressuurprincipes. In het boek van Tom Dorrance bijvoorbeeld, 'True Unity. Willing communication between horse and human', sprak hij al over rechtrichten en over fysieke balans, maar vooral ook over het leren voelen van wat die balans dan is. En daar zit de moeilijkheid in het leren van dit alles voor ons mensen. Er is een verschil tussen weten en doen, en tussen zien en voelen, in je grondwerk en vanuit het zadel. Dat vraagt tijd, en misschien wel een heel mensenleven. Het is een proces." Wat goed horsemanship uitdagend maakt, is ook dat er niet één methode is die voor alle paarden werkt: "Voor mij is het hele idee achter horsemanship net dat je

"Het is een filosofie, geen methode"

afstapt van die ene, vastomlijnde methode. Ik werk dagelijks met acht tot tien jonge paarden, en om dat goed te doen heb ik een hele gereedschapskist aan ervaringen en vaardigheden nodig, en vooral ook mijn vermogen om een paard te kunnen lezen en begrijpen", zegt Mandy.

Eén kernvraag

"Met welk paard ik ook werk, er is één kernvraag die centraal staat", vult Mandy aan. "Hoe kan ik een zachte bereidwilligheid ontwikkelen bij het

paard, die van binnenuit komt? Kan ik die zachtheid meenemen en bewaren in de oefening? Bij oudere paarden is dit vaak moeilijker omdat ze soms gewoonten hebben aangeleerd die we liever niet zouden zien." Die visie hoeft zich niet te beperken tot één discipline, benadrukt Mandy nog: "Ik rijd vaak met een westernoptoming, maar dat zegt niets over de discipline waarin ik werk. De westernsport zegt me eigenlijk niets, ik weet veel meer van de dressuur. De kleding maakt niet de vrouw, wil ik dus maar zeggen", lacht Mandy. ◀

Er zijn meerdere wegen die naar Rome leiden.